
Aportació al coneixement dels pteridòfits del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

---

Àngel M. Hernández Cardona

Centre Excursionista de Terrassa

Resum

La flora pteridològica de Sant Llorenç del Munt i l'Obac comprèn una selaginel·làcia, tres equisetàcies i divuit falgueres. D'aquests pteridòfits són singulars la selaginel·la denticulada, la falguereta de fenc, la falguereta de Madeira, la falguereta pèl-roja, el polipodi mestís, la falzia prima i la llengua de cérvol.

En aquesta comunicació es comenten tres pteridòfits recentment descoberts a Sant Llorenç del Munt i l'Obac: l'equiset de camp, la falguereta fina i la falguera aculeada.

També es donen algunes noves localitats de les falgueres de fenc i de Madeira.

Paraules clau

Pteridòfits

Resumen

Aportación al conocimiento de los pteridofitos de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

La flora pteridològica de Sant Llorenç del Munt i l'Obac comprende una selaginel·lacia, tres equisetacias y dieciocho helechos. De estos pteridofitos son singulares la selaginela denticulada, el helecho, el helecho de Madeira, el polipodio, el culantrillo y la lengua cerval.

En esta comunicación se comentan tres pteridofitos recientemente descubiertos en Sant Llorenç del Munt i l'Obac: el equiseto de campo, el helecho fino y el helecho aculeado.

También se dan algunas nuevas localidades del helecho y del helecho de Madeira.

Palabras clave

Pteridofitos

Abstract

Contribution to the knowledge of the pteridophytes of Sant Llorenç del Munt i l'Obac

The pteridological flora of Sant Llorenç del Munt i l'Obac comprises 1 selaginella, 3 horsetails and 18 ferns. Among these pteridophytes the following are of particular interest: *Selaginella denticulata*, *Cheilantes acrostica*, *Cheilantes maderensis*, lip fern, intermediate polypody, northern spleenwort and hart's-tongue fern.

This paper reports on three pteridophytes that were discovered recently in Sant Llorenç del Munt i l'Obac: field horsetail, Jersey fern and hard shield-fern.

Some new sites are also provided for *Cheilantes acrostica* and *Cheilantes maderensis*.

Keywords

Pteridophytes

Introducció

Els pteridòfits són plantes vasculars (amb teixits conductors de saba) que es reproduïen per espores. Dintre d'aquest grup destaquen les falgueres.

De les falgueres de Sant Llorenç, la Secció de Ciències Naturals del Centre Excursionista de Terrassa va fer-ne un estudi acurat (Crispi *et al.*, 1994).

La flora pteridològica de Sant Llorenç del Munt i l'Obac és bastant rica si la comparem amb la d'altres muntanyes mediterrànies. Comptant les espècies que en aquesta nota es donen a conèixer, hi ha a Sant Llorenç del Munt i l'Obac una selaginèl·làcia, tres equisetàcies i divuit falgueres.

Tot i que el nombre d'espècies és més aviat reduït, cal tenir en compte que algunes són ben singulars: la selaginèl·la denticulada (*Selaginella denticulata*), present al torrent del Flequer, al sud de Rocafort; la falguereta de fenc (*Cheilanthes acrostica*), que es fa a diversos indrets del Parc Natural; la falguereta de Madeira (*Cheilanthes maderensis*), pròpia de substrats silícics; la falguereta pèl-roja (*Notholaena marantae*), que creix a la serra de les Pedritxes, sobre roques volcàniques àcides; el polipodi mestís (*Polypodium interjectum*), present a diverses localitats del Parc; la falzia prima (*Asplenium septentrionale*), una espècie que a Catalunya és molt rara al sud dels Pirineus, i la llengua de cérvol (*Asplenium scolopendrium*), localitzada en algunes canals o fondalades humides.

Resultats principals

En aquesta comunicació es comenten tres pteridòfits que l'autor ha descobert en els darrers anys i que passen a enriquir la flora pteridològica de Sant Llorenç del Munt i l'Obac.

Equiset de camp (*Equisetum arvense*)

Aquesta cua de cavall s'ha estès pertot Europa. A Catalunya és més abundant a les comarques septentrionals. No havia estat citada a Sant Llorenç del Munt i l'Obac. L'he vista a la riera de Gaià (DG1504). De les plantes que hi havia al seu voltant, cal destacar les següents: lledoner (*Celtis australis*), sanguinyol (*Cornus sanguinea*), malcoratge tomentós (*Mercurialis tomentosa*), corniol (*Aquilegia vulgaris*) i llanguera petita (*Andryala ragusina*).

Falguereta fina (*Anogramma leptophylla*)

Aquesta petita falguera de distribució atlanticomediterrània és escassa a Catalunya. Es distingeix fàcilment pels dos tipus de fulla que té. Creix sobre terrenys silícics. L'he observada a dos llocs de l'Obac: un a la Vinya de la Pastora, vers la font de l'Ocell Viu (DG1307), en un talús de llicorella; i l'altra, al torrent de Fontalba, serra de les Pedritxes (DG1607), sobre riolites. Ja havia indicat la seva existència a l'Obac en una publicació anterior (Hernández, 1994: 4).

Falguera aculeada (*Polystichum aculeatum*)

A Catalunya aquesta espècie és molt rara fora de les comarques pirinenques. Certament és una planta difícil de reconèixer, i més quan els exemplars són joves i escassos: «*Polystichum aculeatum* pot presentar estats juvenils de fulla simplement pinnada. Hom els distingeix de *P. lonchitis* per la tendència a la divisió dels segments inferiors, per l'aspecte no falciforme dels superiors (marge superior no còncau), per la consistència més blana, la forma més ampla de les fulles, etc.» (Bolòs i Vigo, 1984: 168). La vaig descobrir a la font i el torrent de la Cirera (DG1306). Hi conviu amb plantes de caire eurosiberià: sanícula (*Sanicula europaea*), herba de les panteres (*Doronicum pardalianches*), herba dels sortillegis (*Circaea lutetiana*), corniol (*Aquilegia vulgaris*), herba de Sant Robert (*Geranium robertianum*), falguera d'avellanosa (*Polystichum setiferum*), etc. En un comentari sobre les avellanoses de l'Obac, corresponents a l'associació *Polysticho-Coryletum avellanae*, ja vaig donar a conèixer aquesta novetat florística (Hernández, 1997: 166).

Altres resultats

S'aporten algunes localitats no consignades anteriorment de les falgueres de fenc (*Cheilanthes acrostica*) i de Madeira (*C. maderensis*). D'aparença semblant, es diferencien perquè la falguereta de fenc té fulles més llargues i amb els lòbuls terminals més amples que la de Madeira. Un altre caràcter, emprat pels pteridòlegs, és la presència a la falguereta de fenc d'un pseudoindusi amb serrell, mentre que la de Madeira té el pseudoindusi sense serrell.

Falguereta de fenc (*Cheilanthes acrostica*)

Hi ha una important població a la Carena de la Querosa (DG1710), en una codina orientada al sud.

Falguereta de Madeira (*Cheilanthes maderensis*)

L'he vista, abundant, al torrent de Bogunyà, prop del llac Petit (DG1605) i més escassa al torrent de Fontalba, al vessant sud-occidental de la serra de les Pedritxes (DG1607).

Bibliografia

- Bolòs, O.; Vigo, J. (1984). *Flora dels Països Catalans* (vol. 1). Barcelona: Editorial Barcino.
- Crispi, J.; Comellas, A.; Llonch, M.; Hernández, A.M.; Colell, J.; Farreras, A.; Pérez, J.; Palet, J.: (1996). «Les falgueres de Sant Llorenç del Munt». *Arxiu del Centre Excursionista de Terrassa*, 90-91: 153-169.
- Hernández, A.M. (1993). *Estudi florístic de Sant Llorenç del Munt i l'Obac*. Barcelona: Memòria CIRIT.
- Hernández, A.M. (1994). *Plantae hispanicae lectae in annis 1982-1993*. Terrassa: Memòria d'*exsiccata*.
- Hernández, A.M. (1997). *Les plantes i el paisatge vegetal d'Olesa de Montserrat*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.